

IV TROBADA DE PLÀSTICA

SEMINARI PERMANENT
D'EDUCACIÓ VISUAL I PLÀSTICA
DE L'ICE DE LA UNIVERSITAT DE
BARCELONA

i c e
.....

Institut de Ciències de l'Educació
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Barcelona, novembre de 1991

ORGANITZA: ICE de la Universitat de Barcelona

**COORDINA: Agustí Coromines i Casals
José Mª González Ramos
Jordi Caja Francisco
Valentín Lozano Bolívar**

COLLABORA: COL·LEGI PÚBLIC FONT D'EN FARGAS

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ <i>Maite Colén</i>	7
PONÈNCIA	11
Els processos d'aprenentatge a través de les Arts Plàstiques <i>Missum Forrellard</i>	13
COMUNICACIONS	21
Pla de Música, Plàstica i Educació Física. Una experiència per a les Escoles Públiques de la ciutat de Sabadell <i>Carme Tortajada</i>	23
L'organització de l'Educació Plàstica al Parvulari d'una Escola Pública <i>Jaume Passans</i>	29
L'organització de l'Educació Plàstica a l'EGB a l'Escola Pública Nabí <i>Pepa Soler i David Creus</i>	41
TAULA RODONA	47
AVALUACIÓ	57

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

Iniciem avui una nova Trobada de Plàstica per quarta vegada consecutiva. Per iniciativa del Seminari Permanent d'Educació Visual i Plàstica, dins el marc de treball de l'ICE de la Universitat de Barcelona, aquesta reunió d'ensenyants experts en la matèria constitueix una plataforma de reflexió conjunta, en la qual s'exposen i analitzen les experiències, innovacions i reflexions que els participants han realitzat en els seus centres. Només cal donar una ullada a les actes de les trobades anteriors per a adornar-nos de la seriositat i la qualitat que es palesa en aquestes sessions.

El repte que ens planteja la IV Trobada va molt lligat a les noves necessitats de formació i de professionalització que demana la Reforma de l'Ensenyament Obligatori de propera implantació. El caràcter de formadors de professors en l'àrea d'educació visual i plàstica de molts dels assistents a la trobada fa que aquest repte s'hagi d'entomar tant des de la perspectiva de formació individual com de la necessitat de conèixer, interpretar i adequar els plantejaments psicopedagògics de la Reforma, les propostes de l'Administració Educativa en relació als objectius generals i continguts prescriptius de l'àrea, així com les orientacions que vagin sortint, per tal de poder facilitar la comprensió dels nous dissenys curriculars als companys a través dels seminaris i cursos que es desenvolupen a les diferents zones.

És en aquesta línia d'actualització de formadors en la que podem situar la ponència marc d'avui, a càrrec de Missum Forrellat, professora d'Educació Plàstica de l'E.U.F.P. de Bellaterra, la qual exposarà un dels aspectes nuclears de la nova proposta curricular, els continguts de l'àrea, els tipus de continguts i com s'organitzen en els processos d'ensenyament - aprenentatge de les Arts Plàstiques.

L'objectiu d'aquesta trobada el podríem resumir en la possibilitat d'obrir noves línies de reflexió i de formació en relació a la nova proposta curricular, objectiu que ens agradaria que fos assumit pels participants i caracteritzés el treball dels grups i seminaris de plàstica de l'ICE durant el curs.

Esperem que la IV Trobada de Plàstica sigui satisfactòria i profitosa tant pels assistents com per als organitzadors i constitueixi una etapa més en la trajectòria de formació i innovació de l'àrea que està portant a terme el Seminari Permanent.

Maite Colén
Cap de Formació de Primària
ICE de la Universitat de Barcelona

PONÈNCIA

ELS PROCESSOS D'APRENTATGE A TRAVÉS DE LES ARTS PLÀSTIQUES

MISSUM FORRELLARD

El pla de la Reforma educativa ens ofereix la possibilitat de reflexionar entorn el Disseny curricular i ens dóna l'oportunitat de replantejar-nos els objectius de les diferents disciplines que el componen, no només des dels aspectes epistemològics, sinó que posa especial èmfasi en els aspectes processuals i actitudinals.

Aquesta especial atenció envers els continguts processuals ens fa veure la importància que tenen aquests continguts en qualsevol situació d'ensenyament/aprenentatge, tan important és el que s'aprèn com, de la manera que s'aprèn.

És a través de com s'aprèn que retransmetem una sèrie de valors, els quals ens ajuden a formar els nois per entrar al món dels adults, a poder participar d'un projecte col·lectiu a adquirir sentit crític dels fets i de les coses.

És a través del que s'aprèn que facilitem diferents mitjans de coneixement, el quals, cada un amb la seva idiosincràcia, fomenten aprenentatges diversos i, en contrastar-los, els permeten entendre millor la realitat que ens envolta.

Els diferents mitjans que ens ajuden a formar el pensament no tenen sentit un sense l'altre i tots junts ens faciliten una formació més sòlida més ampla i més rica.

Podem entendre així que, dintre el Disseny Curricular, han d'estar contemplades les tres àrees bàsiques en què es fomenta el coneixement; Les Lletres, Les Ciències i Les Arts. Cada un d'aquests àmbits aporta a la ment unes possibilitats de cognició i

conceptualització que li són pròpies i per tant imprescindibles per a una bona formació. Tot mitjà d'expressió, sigui literari, científic o artístic, té com a finalitat implícita la de retransmetre un missatge i per tant és transmissor del pensament del qui el practica.

La imbricació dels tres mitjans de coneixement és ben evident quan es vol seguir un ensenyament/aprenentatge de tipus significatiu, continuament es recorre a la memòria, a les imatges mentals dels nois per saber què en saben del tema a tractar, quins interrogants tenen sobre el tema, a la verbalització del què en pensen, etc. S'els implica d'una manera total, s'informa a través de la paraula i de les imatges, s'experimenta, es contrasta, s'argumenta, es judica, etc., per tant es fan servir tots els mitjans de què ens hem dotat a través de la societat per fer-nos comprendre. Aquesta interrelació que comporta tot coneixement, ens l'hem de plantejar no només des de la vessant instrumental d'una àmbit enfront d'una altra, sinó com a mitjà de coneixement que cada una d'elles ens ofereix, no només des dels aspectes conceptuals sinó, i també processuals, cada un d'aquests àmbits ens permet practicar un procés d'aprenentatge i de representació divers, original, específic, amb codis genuïns, amb resultats insubstituïbles.

A més a més d'aquesta interrelació entre diversos mitjans del saber que hi ha en qualsevol situació d'aprenentatge, hem de plantejar-nos els aspectes psico-pedagògics que comporta el fet d'aprendre. D'una banda el noi; com creix, com es relaciona, com aprèn. De l'altra, el mestre; de quins mitjans, estratègies i recursos es serveix per ensenyar.

Al reflexionar entorn dels continguts que intervenen en el procés d'ensenyament/aprenentatge constatem que és un itinerari on intervenen diferents aspectes a tenir en compte, cada un d'ells segueix un recorregut, un camí, i si estem atens a relacionar-los entre ells, ens permeten un itinerari cognitiu més eficaç.

Un dels aspectes a tenir en compte és el dels continguts conceptuals de la pròpia disciplina: què hem d'ensenyar, els conceptes fets i principis que hem d'introduir en els programes, diferents aproximacions del mateix problema, etc.

Un altre aspecte és el que fa referència als estadis cognitius que es van desenvolupant a mida que el noi creix i madura. La capacitat

de comprensió i relació dels fets i les idees. No hi ha producció si no hi ha comprensió.

Un altre és el procés que es fa per aprendre, com construïm el propi coneixement. De quines estratègies i recursos es dota cada persona per relacionar, associar, dissociar o distorsionar, per interpretar i reinterpretar la realitat.

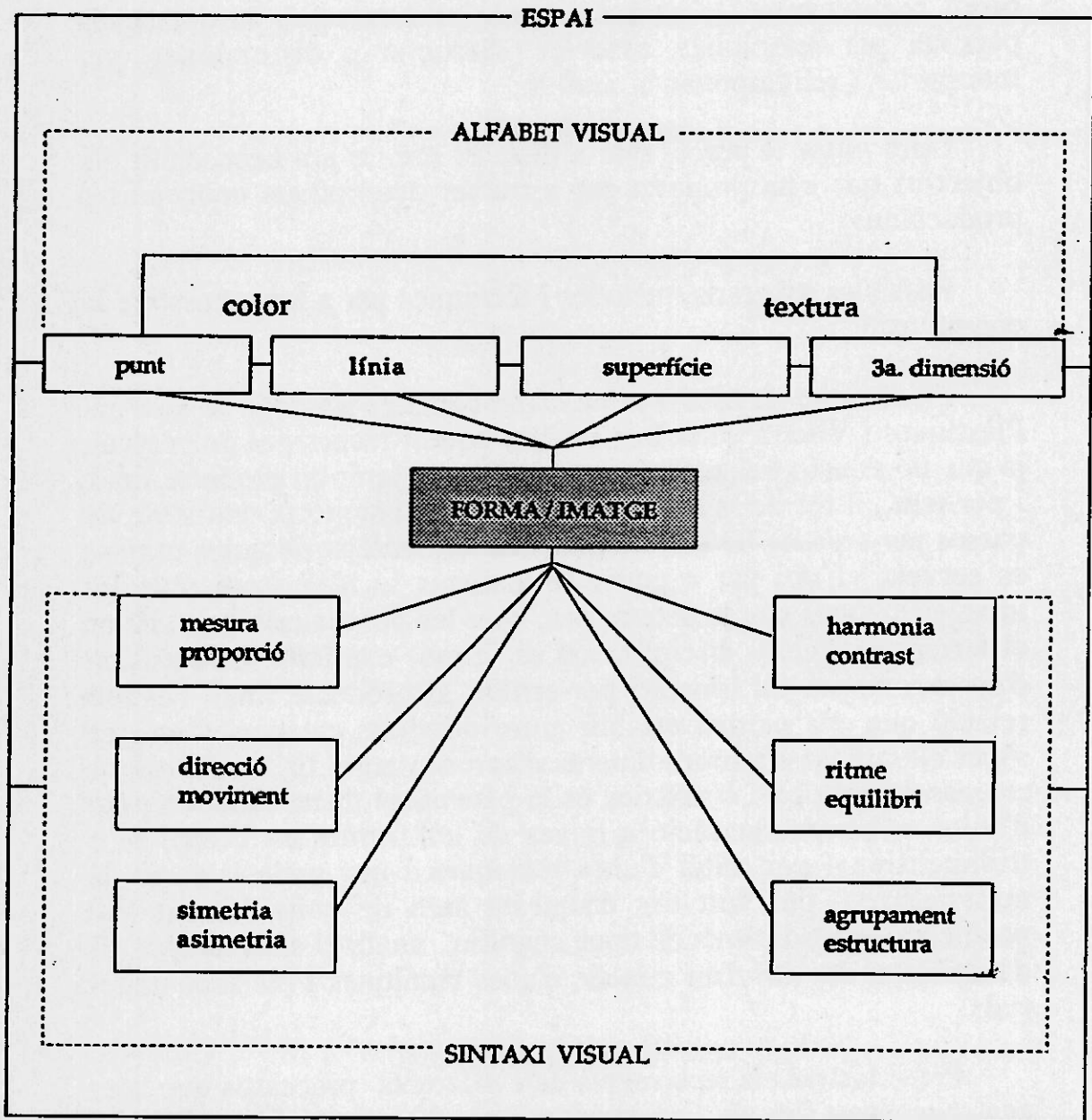
I per últim el procés que utilitza el mestre per aconseguir els objectius que s'ha proposat per a tractar determinats conceptes o produccions.

Possibles itineraris, mètodes i tècniques per a fer accessible la comprensió.

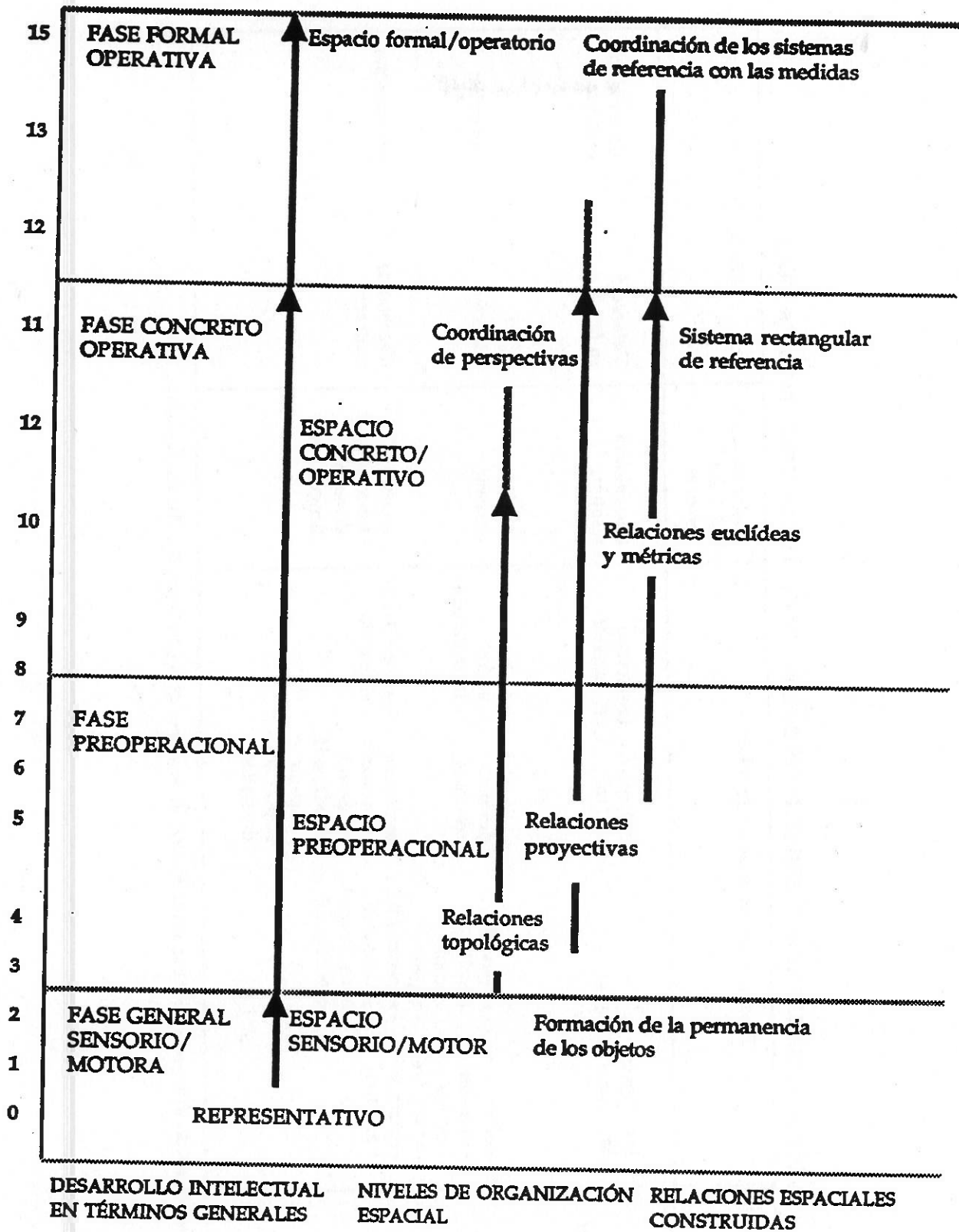
En el camp de l'ensenyament/aprenentatge a través de les Arts Plàstiques i Visuals es fa ben evident aquest recorregut processual, ja que no s'entén treballar aquest mitjà sense tenir un producte final, i per tant, el fet de la representació formal comporta una sèrie de passos per a poder-ho dur a terme, ens fa plantejar de quins mitjans es serveix el noi per a poder formalitzar la idea, com obté les imatges mentals que la determinen, com les pot materialitzar. És en el terreny d'aquesta disciplina on es fa més explícita la necessitat d'un recorregut, un itinerari per arribar al producte final, l'estreta relació que ens permet establir entre diferents categories en què s'han classificat els procediments d'aprenentatge. Es un fet que la representació visual o plàstica és la plasmació d'una idea, un estat d'ànim, o bé una sensació a través de les formes en l'espai bi o tridimensional per mitjà d'unes tècniques i uns materials que la materialitzen, per tant des d'aquesta àrea de coneixement tant potenciem procediments de tipus cognitiu, anàlisi i síntesi, com els d'habilitats; domini d'un mètode d'unes tècniques i els seus materials.

Per il.lustrar els recorreguts dels diferents processos que hem anat esmentant fins ara, adjuntem uns quadres on queden reflectits i ordenats els conceptes de cada un d'ells, permetent-nos una comprensió ràpida i eficaç.

ELEMENTS DEL LENGUATGE VISUAL

ORGANIZACIÓN Y REPRESENTACIÓN DEL ESPACIO

DESARROLLO INTELECTUAL
EN TÉRMINOS GENERALES

NIVELES DE ORGANIZACIÓN
ESPACIAL

RELACIONES ESPACIALES
CONSTRUIDAS

NOCIONS CURRICULARS BÀSIQUES. FASES DE CONSTRUCCIÓN DE L'APRENTAJE ESCOLAR

Intervenció del mestre	Procés de recerca personal de l'alumne		Sociabilització del treball personal	Unificació del saber
<p><i>Problema concret a resoldre (part de la realitat a explorar)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - informació - motivació esquematzar 	<p><i>Investigació habilitats/tècniques</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - intuir - formular criteris i preguntes - construir hipòtesis - observació (recollir dades) - repetir - experimentació (manipulació, ús de tècniques específiques) 	<p><i>Explicació Anàlisi Construcció del concepte</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - descobrir relacions - síntesi - interpretació - generalització - abstracció 	<p><i>Valoració en funció de</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - resumir - objectius - exposar - saber utilitzar diversos llenguatges - economia/ aplicació - memoritzar 	<p><i>Consolidació concepte</i></p>

DILME, Dolors. *Enciclopèdia pràctica de la pedagogia* (Volumen D. El niño en las etapas de la enseñanza. Ed. Planeta, Barcelona, 1987.

PAUTES PER A UNA METODOLOGIA I TÈCNiques D'APRENENTATGE
(Quadre N'4)

Habilitats	Tècniques	Habilitats	Tècniques
<p>1. Definició del tema. Situació del problema.</p> <p>Informar-se Observar Anàlitzar Explicitar Descriure Reconèixer, identificar, distingir, caracteritzar Delimitar, precisar Seleccionar Anticipar Intuir Formular preguntes i hipòtesis</p>	<p>D'observació De recollida de dades D'enregistrament de dades D'experimentació D'arxiu Ús d'instruments: - de mesura - de laboratori - balança - termòmetre - rellotge - pluviòmetre</p>	<p>Interpretar Construir conceptes Definir Sintetitzar Enunciar lleis Descriure fets, processos Explicitar relacions Construir models Crear</p>	<p>5. Extracció de conclusions.</p>
<p>2. Projecte. Precisió del procés a seguir.</p> <p>Elegir: - fonts d'informació - tipus de dades - mètodes i tècniques</p> <p>Organitzar Establir seqüències temporals Dissenyar</p>	<p>Completar, ampliar Seleccionar, col·leccionar Reconèixer, identificar Situat, localitzar Observar, manipular Controlar Comprovar Experimentar</p>	<p>Resumir Exposar Explicar Simplificar Descriure, narrar, redactar Representar Dramatitzar</p>	<p>6. Comunicació de resultats.</p> <p>Ardu i memorització</p>
<p>3. Obtenció d'informació.</p>	<p>Exposicions Resums Informes Debats, col·loquis Murals Audio-visuals Sessions Diaris, revistes Publicitat Arxius</p>	<p>Retenir, memoritzar</p>	<p>7. Valoració dels resultats i del procés de treball.</p>
<p>4. Tractament. Elaboració de la informació.</p> <p>Anàlitzar Comparar Establir relacions Decidir criteris Quantificar Classificar Ordenar Situat, localitzar Reproduir</p>	<p>Lectura, interpretació i elaboració de mesures estadístiques, taules, diagrames Esquemes, quadres Gràfiques, croquis, maquetes Dibuix Comentaris Codis</p>	<p>Interpretar Valorar, criticar Debatre Argumentar Contrastar Invalidar Aplicar</p>	<p>I en la mesura que el procés d'aprenentatge es realitza en grup:</p> <p>Compartir Intercanviar, contrastar, dialogar, respectar, acceptar, proposar, aportar, col·laborar, valorar, examinar críticament, cooperar, etc.</p>

Per acabar, i a tall d'exemple, per adonar-nos de la importància del procés en la formació del pensament i de la interrelació de totes les àrees de coneixement que intervenen en el fet cognitiu, citarem el que diu Einstein sobre el seu procés de construcció del pensament:

“Les paraules o el llenguatge, escrit o parlat, no tenen cap paper en el meu mecanisme de pensament. Les entitats psíquiques que semblen servir com elements en el pensament són certs signes i imatges més o menys clares que poden reproduir-se o combinar-se voluntàriament. Les paraules o bé altres signes convencionals s’han de buscar laboriosament en una etapa secundària, quan el joc associatiu, a través de les imatges, està ben establert i es pot reproduir a voluntat”.

COMUNICACIONES

EDUCACIÓ FÍSICA:

CICLE MITJÀ
CICLE SUPERIOR

Totes tres àrees del Pla d'actuació preveien: una programació específica per a parvulari, cicle inicial, cicle mitjà i cicle superior, segons la seva incidència; uns objectius i continguts específics per a cada matèria o bloc temàtic; uns recursos didàctics i unes orientacions per dissenyar activitats o criteris d'avaluació per a la formació del professorat; i una transmissió cultural que potenciés l'arrelament al territori propi per tendir cap a coneixements més amplis i uns valors i unes actituds per desenvolupar amb els alumnes.

Per donar suport a la tasca d'assessorament es lliurava als mestres participants i a l'escola uns dossiers amb els objectius, les programacions, el contingut i els recursos didàctics treballats a les diferents modalitats de formació del professorat. Aquets reculls eren elaborats pels especialistes o coordinadors que impartien les activitats del Pla.

Centrant-nos en la plàstica podrien dir que : L'educació visual és considerada com a base instrumental per assolir el coneixement dels mitjans expressius, potenciar la comunicació i l'expressió en el món de les imatges, motivar la creativitat, desvetllar la sensibilitat i l'esperit crític i la descoberta d'incentius expressius. Els apartats treballats són: l'educació sensorial i estructuració de la imatge, el llenguatge visual i plàstic i l'expressió gràfico-plàstica. La utilització de tècniques i d'eines i instruments s'han desenvolupat entorn dels blocs temàtics de : color, volum, dibuix tècnic, dibuix artístic, cartró-pedra, disseny i tècniques d'impressió i paper.

Els alumnes han gaudit també de diverses activitats organitzades per afavorir tant la seva sensibilització i motivació com l'intercanvi d'experiències dutes a terme a les classes i escoles, com per exemple en el camp musical, de sessions on intervenien per cicles educatius els diferents grups classe en el Conservatori Professional Municipal de Música i d'audicions realitzades a les escoles. Al llarg del Pla s'han realitzat 99 audicions musicals a 29 escoles de la localitat.

PARTICIPACIÓ

	MUSICA	PLASTICA	ED. FISICA
ESCOLES	41	42	36
MESTRES	478	152	222
ALUMNES	7.287	5.303	10.460
ESPECIALISTES	22	14	15

MODALITATS D'AVALUACIÓ:

- Sessions d'avaluació en finalitzar cada curs
- Informes dels especialistes
- Sessions valoratives de les coordinacions pedagògiques
- Entrevistes
- Anàlisi de la documentació
- Memòria valorativa final
- Enquesta valorativa final adreçada als claustres, mes tres participants i especialistes

En una primera valoració de resultats, constatem que:

- Els objectius bàsics de sensibilització i formació dels alumnes s'han acomplert en general.
- La sensibilització als claustres, la incorporació de nous coneixements, les noves tècniques, els nous materials i les noves programacions han estat contestades positivament en les enquestes valoratives que s'han fet en acabar el Pla.
- S'ha vist, no obstant això, que la mobilitat de professorat i la manca d'infraestructura adequada ha obstaculitzat el procés en algunes escoles de consolidació del Pla.

COLLABORACIONS INSTITUCIONALS:

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

- Direcció General d'Universitats
- Delegació de Serveis Territorials del Vallès Occidental
- Inspecció Tècnica d'EGB
- Centre de Recursos Pedagògics del Vallès Occidental

INSTITUT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

AJUNTAMENT DE SABADELL

- Regidoria d'Educació
- Institut Municipal d'Educació
- Escola Municipal d'Arts i Oficis Illa
- Conservatori Professional Municipal de Música
- Regidoria d'Esports

L'organització, gestió, seguiment i avaluació del Pla l'ha dut a terme l'Ajuntament de Sabadell i l'ICE de la UAB.

Sabadell, maig de 1991

L'ORGANITZACIÓ DE L'EDUCACIÓ PLÀSTICA AL PARVULARI D'UNA ESCOLA PÚBLICA

Jaume Passans

FONAMENTACIÓ

L'Àrea d'Educació Visual i Plàstica, el Parvulari, el mestre, l'escola..., en definitiva: el nen/a de tres a sis anys i llurs necessitats educatives, realitats evolutives, informació que li ofereix l'entorn, etc. respecte del món visual i plàstic.

Seria qüestió de centrar el tema precisament a partir d'aquests ítems apuntats:

En els primers anys de vida és bastant evident que l'infant s'enfronta a la realitat que l'envolta (i a ell mateix) d'una manera global, no interacciona pas amb aquesta realitat diferenciant segments diversificats. Això fa que l'educador (i el sistema educatiu) hagi d'estar avesat a copsar totes les necessitats del nen alhora i reaccionar d'una manera integral enfront d'elles.

Una cosa serà però que, aquesta realitat del nen poc compartimentada, ens faci entendre'l d'aquesta mateixa manera i, una altra de ben diferent seria que, la globalitat de tractament dels continguts en aquestes etapes ens aboqués a anul.lar la realitat ben diversa de llurs continguts específics.

Si no entenem aquesta especificitat dels continguts - tant els propiament procedimentals com els conceptuals i els referits a les actituds i valors - poc podrem ponderar el desitjat equilibri de la tan significada globalitat.

Atorgar un únic caire instrumental a determinats continguts no farà res més que desproveir-los de la importància que realment tenen en la formació integral de l'infant, tot tenyint-los automàticament d'una subsidiarietat no desitjada.

En el cas concret del parvulari, serà bo que ens plantegem els continguts de l'Àrea amb el suficient rigor perquè aquests siguin tractats amb l'entitat que realment tenen: no ens equivoquéssim i poséssim en el mateix calaix totes les manipulacions, o tots els descobriments que fa el nen, o totes les seves representacions i expressions (tant les de la realitat com les de la imaginació)...

La interacció del nen amb els materials que usa i transforma o amb les eines que va descobrint i fent servir, el desenrotllament dels processos que segueix en les activitats o les operacions que els conformen, les ha d'anar fent conscients, relacionant entre sí, categoritzant, etc., per tal de fer seves i enriquidores les vivències educatives diàries, vivències que aniran conformant el bagatge d'aprenentatges individuals que s'aniran transformant en conductes en un moment posterior de la seva vida.

Per tal d'evitar confusions d'enfocament, cal encarar les reflexions sobre l'Àrea, les actuacions i l'avaluació, a partir d'aquest marc teòric que envolta l'activitat educativa diària en l'etapa infantil

I és a partir d'aquest marc genèric d'actuació que s'han de plantejar els objectius generals, tant els que es refereixen als Procediments com als Continguts Específics.

OBJECTIUS GENERALS

Així, i en el marc del Parvulari, és evident que un primer objectiu serà aquell que es refereix als aprenentatges més específicament manipulatius, com a llavor de tot el que possibilitarà processos creatius-expressius.

I no pot ser d'altra manera donada la realitat del nen/a d'aquesta edat, però aquesta afirmació ens ha de fer reflexionar respecte del que deia abans de la globalitat i la segmentació: si bé és clar que

els aprenentatges manipulatius (manipular la matèria amb les mans, amb les eines...) són el primer pas per a anar adquirint embranzida en el seguit d'aprenentatges, no hem de confondre la consecució de més, i més precises, habilitats motrius que el nen/a va fent (de manera natural, o induïda pels aprenentatges) amb les manipulacions directament relacionades amb els continguts propis de l'Àrea. Quantes vegades hem sentit: a "l'hora de plàstica" farem sanefes, o retallarem garlandes, o resseguirem...!

Pot ser difícil de desfer-ne l'entrellat, però sembla bastant clar que es poden establir relacions entre: habilitats motrius - grafomotricitat - to muscular - grafia - traç i d'altres conceptes, i no és per altra cosa que es poden establir que perquè són conceptualitzacions molt íntimament relacionades, frec a frec entre sí, però amb connotacions distintes, connotacions que ens han de fer comprendre-los i tractar-los segons llurs especificitats i des dels enfocps psicopedagògics que pertoqui en cada cas.

Des del punt de vista de l'Àrea i centrats en els processos manipulatius que tenen a veure amb les tècniques elementals per a la forma, el color o el volum, totes aquelles qüestions que podríem englobar en la psicomotricitat fina, o de precissió, tenen un caràcter merament d'eina, d'habilitat bàsica o inicial, el treball de la qual és imprescindible per a possibilitar posteriors aprenentatges però que, plantejo, s'ha de saber anar treballant paral·lelament a aquests aprenentatges i donant-los-hi, alhora, la importància que realment tenen: **la d'habilitat bàsica o necessària per a poder manipular els elements que seran els veritables protagonistes de la creació-expressió plàstica del nen/a.**

I en arribar a aquest punt del plantejament ens toca apuntar a aquests elements protagonistes, que són els que conformen els continguts específics de l'Àrea.

CONTINGUTS ESPECÍFICS

Penso que a nivell de Parvulari el més important és assegurar tots aquells elements sense els quals, més endavant, el nen/a es pugui trobar mancat de possibilitats expressives relacionades amb els procediments que usi en crear plàsticament.

Així doncs, possibilitarem, aprofundirem i assegurarem aspectes com ara:

- seguretat en el traç,
- desinhibició en l'ús del color,
- mètode en l'observació del natural,
- reflexió en la representació de memòria,
- etc.

Tot això ens aboca al veritable nus de la qüestió: els plantejaments didàctics.

PLANTEJAMENTS DIDÀCTICS

Al nen se l'ha de donar la possibilitat d'expressar-se, motivar per a expressar-se, reconèixer el valor dels resultats del seu procés.

Per a donar-li la possibilitat d'expressar-se, i tenint en compte la tipologia dels aspectes que ja he dit que crec prioritaris, s'hauran de tenir en compte un seguit d'elements (relatius tant a procediments, com a conceptes i a actituds o valors) que podem agrupar en dos apartats:

- respecte de sí mateix:

- capacitats expressives,
- inici a tècniques d'observació,
- coneixement del propi cos,
- vivència de les pròpies possibilitats corporals,
- habilitats manuals,
- actituds posturals,
- hàbits de neteja i polidesa,
- etc.

- respecte de l'entorn:

- subjectes i objectes a observar,
- tècniques i procediments,
- materials propis de l'Àrea,

- eines pròpies de l'Àrea,
- suports propis de l'Àrea,
- inter-acció amb els altres,
- etc.

Per a motivar el nen/a a expressar-se, donat que en el sí de l'escola comprovem cada dia que és una actitud habitual en els nens, em sembla que s'hauria de formular al revés: no desmotivar el nen/a perquè expressi cada cop més, amb més gust, amb més claredat i perfecció, en definitiva: **que s'expressi a partir de l'anàlisi i reflexió que ell mateix ha d'anar fent de llurs experiències.** I amb aquesta formulació es veu clara la importància de reconèixer el valor dels resultats del procés: **lligar la producció amb el procés d'aprenentatge per tal que el nen/a sàpiga què vol fer, sàpiga com fer-ho, sigui capaç de rectificar, i això li possibiliti valorar-ne els resultats (procés d'autoavaluació).**

UN PARELL D'EXEMPLES D'ACTIVITATS

UNA ACTIVITAT INICIAL: construcció d'un porc espí.

Motivació:

- .el conte "Els animals no es vesteixen"
- .la tardor (sortida a Viladrau, recollida de castanyes, pellons, fulles de castanyer, etc.).

Curs:

- .1er. de Parvulari (4 anys). Durant la 2na. quinzena d'octubre.

Activitat:

.construcció a partir d'elements coneguts.

Tema:

.construcció d'un porc espí.

Materials:

.1 castanya
.10 escuradents
.2 xinxetes
.1 full DIN A4 basic
.pega líquida tipus làtex

Eines:

.pinzell per a la cola
.punxó amb mànec

Descripció del procés:

.observació de la castanya:
.té una cara més plana que l'altra
.és abombada (arrodonida)
.té una zona d'un color més clar i la contrària acabada en punta
.paral·lelisme formal castanya-porc espí
.clavat de les xinxetes
.clavat dels escuradents
.encolat del porc espí al bell mig del full

Procediments:

- .en la primera part es desenrotllen els que tenen a veure amb l'observació i amb la situació en l'espai
- .a continuació, en la realització concreta, es comença amb el clavat i s'enllesteix amb l'encolat

Conceptes:

- .esquematzació
- .pla-abombat
- .pla-punxegutrelatiu a la comprensió de les formes

- .banda i banda
- .al migrelatiu a la comprensió i la situació en l'espai

- .color clar-color fosc ..relatiu a la comprensió del color

- .amb fermesa, però sense "bellugar"
- .no deixar degotar el pinzell
- .escurar el pinzell
- .secatge(temps)..... relatiu a l'encolat

UNA ACTIVITAT FINAL: l'orla de la classe.

Motivació:

- .el grup classe, els companys.
- .l'autorretrat.

Curs:

- .finals de 1er. de Parvulari i finals de 2n. de Parvulari.

Activitat:

.dibuix d'observació (la figura humana).

Tema:

.dibuix d'un hom mateix per a l'orla de la classe.

Materials:

.paper DIN A4
.llapis de grafit
.llapis de colors
.fullola mDIN A3
.paper DIN A3
.cordonet senzill

Eines:

.fotocopiadora
.tisores
.cinta adhesiva
.cola en barra

Descripció del procés:

.cada nen/a es dibuixa a sí mateix segons unes mides acotades físicament en el paper
.a 4 anys el mestre posa el nom al cartell, a 5 anys cada nen/a es posa el nom al cartell
.composició de l'orla per part del mestre amb tots els dibuixos i tiratge de tantes còpies com alumnes tingui el grup + una.
.pintat: a 4 anys cada nen es pinta a sí mateix en la que serà la seva còpia, a 5 anys cada nen es pinta a sí mateix en totes les còpies
.encolat sobre la fullola i lligat del cordonet

Procediment:

.dibuix de la figura humana (una barreja de dibuix d'observació i dibuix de memòria)

Conceptes:

.observació
.reflexió
.relació de tamany dibuix-suport
.dibuix per davant-dibuix pel darrera (cartell del nom)
.composició

UN TEMA A PART: L'ESPAI ESPECIALITZAT

Una qüestió que es relaciona íntimament amb l'organització de l'Àrea al Parvulari, si bé la podem considerar no relacionada linealment amb el discurs seguit fins ara, és la de l'espai: l'espai destinat a realitzar les activitats de plàstica amb els nens.

Independentment dels condicionants concrets de cada escola, a nivell teòric si més no, podem partir de dues possibilitats: realitzar les activitats a l'aula normal o bé considerar la possibilitat d'un espai especialitzat i, en aquest segon cas, encara podem pensar en un espai a compartir amb la resta de grups de l'alumnat del col·legi, o bé específic per als nens i nenes de Parvulari (o inclús altres possibles combinacions).

De totes totes em sembla que els avantatges que ofereix l'espai especialitzat en front de l'aprofitament de la pròpia aula, fan que l'ús d'aquesta per a les activitats d'Educació Visual i Plàstica sols es pugui acceptar a partir de la impossibilitat de fer-ho d'una altra manera.

Tant des del punt de vista de la comoditat dels nens i del mestre derivada de la neteja, dels materials específics a usar, de l'emmagatzament d'aquests, de la dinàmica específica que creen aquells

processos que no s'enllesteixen en una sola sessió, etc. es facilitarà en gran manera la tasca diària disposant d'un espai especialitzat.

L'aula de parvulari, segons com, s'acaba convertint en una mena de "kashbah" magrebina on, sota la façana dinàmica dels racons, es disposen en un reduït espai: les taules i cadires a ocupar pels nens (i que ben difícilment s'aconsegueixen adaptar a les seves necessitats físiques), un petit grup de plantes, amb la imprescindible regadora, i el polsim que van destil·lant, fulles seques i altres elements hortencs, la biblioteca de la classe amb les seves fitxes, llibres d'ús, de consulta, contes, etc., els innombrables cartells d'encarregats, de la setmana i del temps que fa, que ha fet i que farà (sols hi manca la successió diària de fotografies aèries del satèl·lit Meteosat), una considerable quantitat de pots de sabó de rentadora plens dels articles més diversos, la cuineta, la fireta, les nines, el bressol, el joc de perruqueria... fa falta seguir?

Ara hauriem de començar a pensar en una petita pastera pel fang, un parell de galledes, pots de pintura, pinzells, ceres toves, ceres dures, fulloles, papers de diverses qualitats i mides, boixets... no és precís seguir oi? O potser hem de pensar també en el racó de la moqueta per quan ens asseiem a escoltar contes o quan fem una curta sessió de motricitat?

Em sembla que no costa gaire donar-se compte de la idoneïtat que representa per als processos a desenvolupar entorn de l'Àrea, el fet d'optar per un espai especialitzat.

Deixaré per a una altra ocasió les condicions mínimes d'aquest espai, perquè tot i pensant-les com mínimes, poden dependre molt de les circumstàncies concretes de cada cas, però serà important comptar, a l'hora de pensar-hi, en la quantitat de nens que l'usaran alhora, en l'edat d'aquests nens, en les necessitats concretes (aigua corrent, projecció de diapositives, video, treball dempeus, asseguts, a terra...) etc.

Una altra qüestió diferent a tenir en compte serà si aquest espai es pot situar físicament en un final de passadís comú a diverses aules de parvulari, o es pot usar el taller que fan servir habitualment els més grans de l'escola, o alguna altra possibilitat. Seran les condicions concretes de cada col·legi les que aconsellaran de decantar-se cap a unes concrecions o unes altres.

UN ALTRE TEMA A PART: L'ESPECIALISTA

Un altre tema que es relaciona directament amb la dinàmica de l'Àrea és el tan trillat de l'especialista.

Si bé tradicionalment s'ha optat (tant per part de l'administració, com dels mestres i institucions educatives) pel principi de no marejar els nens petits amb massa personal que es relacioni amb ells en el si del grup, això no ha de voler dir que no es puguin fer algunes reflexions a l'entorn del tema.

Comencem per la situació actual: la formació inicial del mestre de parvulari en l'Àrea d'Ed. Visual i Plàstica d'una banda i, de l'altra, el manteniment del principi abans dit de què el grup de nens es relacioni gairabé només amb el mestre tutor.

Respecte de la formació inicial del mestre de parvulari, sembla ser que a la majoria d'escoles aquests mestres són els que menys por els fa d'embrutar-se amb una barreta de ceres toves o amb una mica (mica: quantitat petita, a voltes inclús infinitesimal) d'argil·la pastada ja en l'origen, però d'això a que el nivell de coneixements sia l'adequat hi va una passa ben llarga, de fet les converses quotidianes entre aquests mateixos mestres indiquen més aviat el contrari, i em sembla que el nivell de matriculació en cursos i cursets de formació permanent corroboraria el mateix.

En quant a la segona qüestió, i sense entrar a esbrinar si seria millor que el nen/a de parvulari, a l'escola, depengui sols del mestre tutor o no, és bastant habitual que entre el responsable de l'aula d'educació Especial, l'encarregat del menjador, els diversos monitors, el personal de l'EAP, els auxiliars de conversa, i altres, la intenció inicial es fa bastant difícil d'acomplir.

No seria bo però, que aquesta reflexió obrís la possibilitat de descarregar el mestre tutor de les responsabilitats formatives lligades a l'Àrea i que, llurs continguts, recaiguessin en exclusiva sobre l'especialista.

Em sembla que la funció de l'especialista es pot concretar de diverses maneres, entre les quals, i molt lligada a la feina del Departament de l'Àrea, seria:

Coordinar l'Àrea al llarg de tots els cursos del col·legi, dinamitzar la tasca del Departament de L'Àrea, fer les funcions de mestre especialista tradicional, si s'escau, en els cursos on això es precisi i, a Parvulari (potser inclús també al Cicle Inicial) donar suport al mestre tutor tant des del punt de vista formatiu com d'ajudes concretes i puntuals amb els nens.

Els continguts i les didàctiques més tradicionalment oblidats pels sistemes educatius són difícils de normalitzar d'avui per demà. Per això penso que entre llençar al mercat de l'imminent sexeni voluntariós un ampli ventall d'ofertes plastiqueres en un extrem, i deixar-ho tot en mans d'una hipotètica (i segons la Reforma més que hipotètica) figura d'especialista savi i molt format, tenim a l'abast el camí intermedi de la formació permanent del mestre de parvulari en el sí de la pròpia escola, de forma coordinada amb llur Pla de Centre a través de les concrecions del Departament de l'Àrea, i amb l'enriquiment que suposa per als nens la interrelació amb la dualitat professional: el mestre tutor i, diguem-ne, el del taller.

L'ORGANITZACIÓ DE L'EDUCACIÓ PLÀSTICA A L'EGB A L'ESCOLA PÚBLICA NABÍ

Pepa Soler i David Creus

HISTÒRIA

L'Escola té una trajectòria pedagògica basada en el mètode Freinet, sobretot en els primers nivells s'intenta fer un aprenentatge globalitzat partint dels interessos i aportacions dels nens; el coneixement de l'entorn, la investigació i l'estudi es fonamenta tant per l'aportació de l'alumne com per la del mestre.

Això suposa una dinàmica d'equip dirigida a uns objectius comuns en totes les matèries.

Dintre de l'organització de l'escola, la plàstica està considerada com una altra assignatura, tant en la seva planificació i coordinació de continguts com en el seguiment del nen, avaluacions, etc.

L'expressió plàstica té uns objectius propis de la matèria des de Parvulari 2º fins a 8è, i una programació específica d'acord amb el nivell maduratiu de cada curs o cicle.

També la plàstica està lligada a un treball interdisciplinar amb les altres matèries, i una participació important en les festes escolars, Castanyada, Nadal, Carnestoltes, etc

ORGANITZACIÓ

La classe consta de quatre hores setmanals des de primer fins a vuitè d'E.G.B., i de dues hores a parvulari, fetes totes elles per especialistes de plàstica.

Durant l'hora de plàstica es treballa al taller, això permet una major disponibilitat dels materials i una organització concreta adequada a l'activitat.

A la classe hi ha el material adquirit pel mestre i també el material de rebuig que van aportant els nens.

El material està organitzat en caixes i cada nen pot fer-ne ús en el moment que ho necessiti.

Els nens s'organitzen el material segons la proposta o iniciativa del treball; són encarregats de la seva endreça i neteja.

Pel que fa a l'horari, pot estar organitzat en dues hores de dibuix, pintura, collage, i les altres dues en volum-fang, paper macheé, cartró, fusta ...

Dintre l'aula hi ha un apartat de consulta, bàsicament llibres de pintura, així com un arxiu d'articles d'art aportats pels nens o recollits pel mestre.

DIDÀCTICA

A l'hora de qualsevol activitat, dos aspectes molt importants: La percepció i l'expressió.

Per tant, establim un treball lliure i un treball dirigit. En el treball lliure, hi ha una percepció i expressió espontània que cal potenciar.

Aquesta forma d'expressió comporta:

- visió personal del tema.
- sensibilitat

- intuïció envers les formes, materials, textures, etc.
- realització personal, grafisme, taca, volum.

D'altra banda el treball dirigit ens permet fer:

1 . Una anàlisi i observació de:

- Les formes, el moviment.
- Textures, materials.
- Llum i ombra.
- Color.
- Obres d'art:
- Interpretació temàtica.
- Anàlisi formal.
- Context socio-cultural.

2 . Tècniques i materials: El seu coneixement.

- Aplicacions.
- Dibuix.
- Volum.

En diem dirigit pel que fa a l'anàlisi i observació prèvia de tota realització, però mai en la manera de fer-la, doncs cal mantenir l'espontaneïtat i la mateixa forma d'expressió que comporta el treball lliure.

El treball dirigit ha de servir per ampliar i reforçar els coneixements del nen.

L'evolució de cada treball ha de ser lliure i personal.

Evidentment, cada nen aplicarà aquets coneixements segons la seva maduresa o necessitat personal.

METODOLOGIA

Tant en el treball lliure com el treball dirigit, sempre partim d'un diàleg mestre-grup-classe.

Els nens faran les seves propostes de treball lliure, proposaran temes, tècniques, materials, idees, etc. i ens dividirem per opcions.

El paper del mestre és el d'ajudar i estimular en la recerca de nous temes que engresquin a l'alumne que no sap cap a on encaminar el seu treball.

Una vegada el nen ha triat una opció, el mestre li fa de suport per la seva continuïtat en el cas que l'alumne ho necessiti.

També el farà reflexionar sobre altres opcions per millorar l'expressió del seu llenguatge, però sempre deixarà la decisió a càrrec del nen.

En el treball dirigit és el mestre el qui proposa l'activitat, suggerint, engrescant i organitzant el treball.

En totes les propostes, el mestre sempre explicarà:

- 1-Quin treball es farà.
- 2-Com es pot analitzar (Dependrà de l'interès i l'objectiu de cada treball)
- 3-Com utilitzarem la tècnica.
- 4-Quin material utilitzar.
- 5-Com ens organitzarem en el taller (o bé fora, al pati, a la muntanya, etc.)
- 6-Altres coneixements (referències culturals, l'entorn, etc.)

És important que el nen tingui una actitud positiva i de treball davant la feina, que prengui consciència del que està treballant.

L'avaluació del treball està en funció del seu propi esforç, la seva actitud de treball i la seva evolució personal.

Entre tots, nens-mestre, farem el comentari del treballs cercant una pauta d'anàlisi:

-Com s'ha utilitzat la tècnica, com s'ha resolt l'espai, comparances, temàtica, suggeriments, etc.

Fomentarem el sentit crític, basant-nos en una lectura positiva del treball, valorant aspectes creatius, imaginatius i personals.

TAULA RODONA

AGUSTÍ COROMINES

- El referent que els nens tenen de la imatge no necessàriament són els referents de l'art. Aquest fet origina greus problemes de cara a l'Educació Visual i a la pròpia activitat de plàstica si no es clarifica.

El referent cultural dels nens respecte la imatge és molt més proper als mitjans de comunicació que no pas a l'art, i els mitjans de comunicació, la majoria de vegades, no fan art. Quin és, doncs el lloc de l'Educació Visual en aquest moment? Es l'Educació per l'Art, no l'Educació de la imatge sinó de la imatge per l'Art, o hauríem de fer una separació del que seria l'Educació Plàstica i, a part - no sé si en assignatures de llengua - àrees de comunicació en la qual tota les tecnologies de la imatge hi fossin incloses?

Crec que és un tema important a aclarir perquè estem parlant d'Educació de la imatge i tenint en compte els referents dels nens. Contínuament es diu que han de fer referència a l'art quan, en el cas del nen, el seu context cultural de la imatge no és l'art precisament. Crec que és un tema que planeja en el moment actual i, malauradament, el Disseny Curricular Base encara el confon més i no clarifica gens aquests plantejaments.

PEPA SOLER

- A mi em sembla que cal fer veure les diferències de llenguatge, que no és el mateix il·lustrar un conte, que dibuixar un còmic, que no és el mateix fer un cartell que una pintura... i cal veure el per què d'aquestes diferències, que motiva cada interès, si en el conte predomina l'aspecte narratiu-descriptiu, en el còmic és una altra tipus de llenguatge, de vocabulari...

Quan els alumnes són molt petits no cal parlar de llenguatge, pots fer còmics, il·lustració... però d'una forma global, i a mesura que es van fent més grans cal intercalar aquest tipus de llenguatge, i sí anar diferenciant. Llavors hem de parlar de l'art com podríem parlar de qualsevol d'aquests altres aspectes...

JOSÉ Mª GONZÁLEZ RAMOS

- *Crec que el referent natural dels ensenyaments plàstics, no visuals única i exclusivament, sinó <plàstics>, són les obres d'art. Les obres d'art de tots els temps, des d'un principi fins ara. Produïdes per totes les cultures i pobles. Quan parlo d'obres d'Art no m'estic referint a les Belles Arts únicament... sinó a tots els objectes i produccions artístiques, incloses les artesanies. Ara bé, ¿com ho podem fer per interpretar aquestes obres, per arribar a descobrir el seu sentit i significat, i d'aquesta forma gaudir-la, de manera que incrementi el nostre bagatge cultural?*

Altra qüestió és l'anàlisi i interpretació dels mitjans de comunicació..., més específicament els mitjans de transmissió de continguts a través de la imatge construïda per mitjans tecnològics. Crec que en el Disseny Curricular manca un àrea específica i diferenciada, que faci un tractament específic d'aquest tipus d'imatges. En aquesta àrea s'hauria d'estructurar de forma que no solament s'estudiés l'anàlisi i interpretació sinó també de la tecnologia necessària, al temps que es construeix i s'estructuren les imatges.

Penso que és obvi que la problemàtica de producció i els continguts d'aprenentatge són de diferent tipus en el cas d'imatges fixes i en moviment obtingudes per tecnologies (foto, cine, vídeo, etc.) que aquelles que podríem dir que són les de sempre (pintura, escultura, etc...), però el tipus de manifestació video-cine, o sigui la imatge en moviment, construir-la, dissenyar-la és molt diferent que una imatge fixa, que una imatge en volum, que una imatge on el component temps no s'integra dintre de l'obra. Per a mi la qüestió va per aquí. En cap moment vull dir que aquest tipus d'imatges no s'hagin de tractar a l'Escola, ja que integren una quantitat d'elements susceptibles de poder-los interpretar, poder-los analitzar, definir, valorar, associar, i si perquè no rebutjar si tan dolents són com alguns d'aquests ninotets japonesos que surten per la tele.

JAUME PASSANS

- Aquest tema de la televisió, dels diaris, dels cartells de les botigues, de tot el que, tal com està definit ara, ha d'entrar en aquesta àrea perquè no té cap altra lloc de cabuda dins del currículum escolar. A mi em sembla que hi ha dues qüestions, per una banda hi ha la tècnica concreta, amb moviment o sense, la tècnica de la fotografia, la tècnica del vídeo..., que això potser sí que podria entrar, com a tècnica, en l'àrea, se'n digui com se'n digui, d'Educació Visual i Plàstica, però després hi ha els mass-mèdia, els sistemes de comunicació, els llenguatges - que tampoc m'agrada dir-ho - que demanen una altre tipus d'actuació, que d'entrada funcionen independentment de l'art, i que potser com a llenguatge estaria molt més a prop de tots els altres llenguatges, però que demanen un tipus d'anàlisi diferent; i que a més a més, normalment, el paper del ciutadà és el de receptor, mai el d'emissor, i en principi estem educant, com a ciutadans; llavors, en haver-hi aquesta doble vessant, potser sí que com a tècnica fem fotografia, vídeo, aprofitem-nos d'aquestes tècniques que ja existeixen i que tenim a l'abast, però com a mass-mèdia que són, mirem-nos-ho d'una altra manera, no els posem en el mateix calaix.

MISSUM FORRELLARD

- *Hi ha diferents lectures del món visual perquè és un instrument per a molts mitjans i molts fins, hi ha els aspectes descriptius, els aspectes esquemàtics, els aspectes de manipulació, els aspectes de llenguatges, els aspectes de significats, els aspectes de relació amb altres llenguatges, etc... Fent un paral·lelisme amb la literatura, perquè sempre és més fàcil d'entendre, jo diria que quan nosaltres ensenyem a llegir i a escriure no és perquè sàpiguen llegir un diari, sinó és perquè construeixin el pensament, i l'art en l'ensenyament és exactament el mateix, fem referència a l'art, no només perquè m'agradi més o m'agradi menys, sinó perquè l'art s'ha plantejat problemes de construcció d'imatges.*

Però, què vol dir construcció d'imatges? Vol dir que s'ha plantejat problemes, els ha construït, ha relacionat els conceptes, les

tècniques, els processos..., i només cal veure com exemple un artista qualsevol, el monstre que tots coneixem, en Picasso, però com ell tots, com s'ha plantejat ell mateix aquests problemes i com els ha plantejat als altres. Com l'art ha passat de ser una cosa narrativa, descriptiva, d'interpretació a una cosa significativa pel mateix autor. Aquest és l'aspecte educatiu, no és ni l'art, ni la Plàstica ni la Llengua ni el no sé què..., és que la persona que nosaltres tenim al davant li estem donant models constructius perquè ell mateix es formi.

AGUSTÍ COROMINES

- Llavors sí que l'Educació Visual té un doble sentit, o sigui no es pot posar tot en un mateix sac, en aquest aspecte estaria d'acord amb tu (Missúm) i amb el que diu en Jaume, llavors hauríem de separar clarament l'Educació Visual que són redundàncies, que no és art, que...

MISSUM FORRELLARD

- *Tot pot ser art, hi ha vídeos artístics...*

JAUME PASSANS

- Pot ser-ho, el que passa és que no ho és per definició...

MISSUM FORRELLARD

- *No, per definició no ho és, però tampoc per definició una obra Plàstica no és art. N'hi ha que sí, en l'obra dels mateixos artistes, no tot es creatiu; hi ha fites. Per exemple en Picasso, va trobar unes fites que van ser creadores i unes altres que es va repetir fins a la sacietat perquè com que era un gran treballador, la*

seva producció va ser molt abundant, però a nosaltres no ens aporten res.

AGUSTÍ COROMINES

- Això vol dir que la redundància no és art...

MISSUM FORRELLARD

- Exacte, si no és que aquesta redundància és el mètode per anar buscant experimentalment, per trobar noves solucions i nous plantejaments. Per a mi qualsevol cosa em serveix per a ser creatiu, ara la meva parcel·la específica és l'espai, és la construcció, la composició..., no és ni la línia, no és el dibuix, la pintura o el volum o la mal anomenada escultura; és l'anàlisi de la forma, com la distribueixo, com l'organitzo, com la reelaboro, com la lleigeixo i a partir d'aquí, les tècniques de representació són el dibuix, la pintura, el modelat... per anomenar al tercera dimensió.

AGUSTÍ COROMINES

- Si però el problema que ens trobem és precisament que el referent dels nens en imatge són bàsicament referents que es basen en les redundàncies; a veure, l'Oliver, el Robocop, la Dama de Rosa... en el que es basen és en una redundància d'efectes i una redundància estètica, i és que els propis mitjans es basen en la redundància...

MISSUM FORRELLARD

- No, no, no... això no és ben bé així, sí que es basa en la redundància, però llavors el gran paper de l'educador..., de proposar coses interessants, divertides. En el cas de la televisió,

premem el botó perquè no tenim res més que fer, si proposem coses, les coses són molt més interessants que prémer el botó.

JAUME PASSANS

- Però llavors el que passa és que la funció que li dónes a aquest educador, no és d'educador, sinó de deseducador de l'educació imperant...

MISSUM FORRELLARD

- *A mi, personalment, la tele com entreteniment, m'agrada.*

JAUME PASSANS

- Sí d'acord, però no estàs fent una observació d'un fet artístic, oi que no?

MONTSERRAT GORT

- *A més, per això està de moda ara el minimal, el minimal és això...*

MISSUM FORRELLARD

- Clar, és una altra lectura de la imatge...

MONTSERRAT GORT

- Ens ho ha portat tot el que està passant ara actualment, la tele i les reiteracions que trobem a tot arreu creen el tipus d'art imperant actualment.

JOSÉ Mª GONZÁLEZ

- De totes maneres penso que s'ha de ser optimista perquè a mi la tele em va molt bé, com a tu Missúm, però amb una altra funció. Quan la poso en marxa i s'encén la pantalla, poden passar bàsicament dues coses: m'interessa o no. Si m'interessa el que fan, em concentro. Si no m'interessa gens, en aquest cas puc reaccionar de tres formes: una, me'n vaig; dos, em quedo adormit; tres, m'aïllo amb els meus pensaments.

MISSUM FORRELLARD

- Evidentment. Si tens una cosa interessant per fer, un neguit, no l'engues, cal diferenciar tots aquests aspectes...

AGUSTÍ COROMINES

- Només un matís, jo baixo en tren i quan l'home del temps de la tele diu que plourà, el 90% de persones va amb paraigües, no és només la quantitat d'informació compartida...

JOSÉ Mª GONZÁLEZ

- A veure, a mi no m'interessa aquest 90% sinó el 10% restant. Penso que si hi ha aquest 90% és perquè en aquest mitjà dona resposta a una necessitat concreta generalitzada. Penso que estarem d'acord en què aquest mitjà no es distingeix precisament per

generar expectatives pròpies de l'àmbit de la cultura o de l'art. Vull dir que en tant en quant la gent té altres referents diferents als que subministren els mass-mèdia pertany a aquest 10%; ja que si aquest camí s'ha encetat, no es pot desfer, no pots tirar cap enrera mai.

En aquesta línia, penso que l'Educació Artística ha de proposar els altres referents i fer èmfasi en la capacitat d'anàlisi i interpretació. Aleshores el minimal, sent un producte d'avui dia, com altres que correspon a estètiques i tendències definides seran perfectament "intel.ligibles". Si tenim aquesta capacitat d'anàlisi..., a més del minimal podrem fer unes altres coses. Perquè un pot estar molt d'acord amb els presupostos del Renaixement, o en els de l'art abstracte, o del hiperrealisme o del postmodernisme o qualsevol de les tendències i no ha de situar-se en el mínim per molt que sigui d'avui, d'ara mateix.

MONTSERRAT GORT

- Et situaràs, en principi, en el que el teu procés conceptual necessiti...

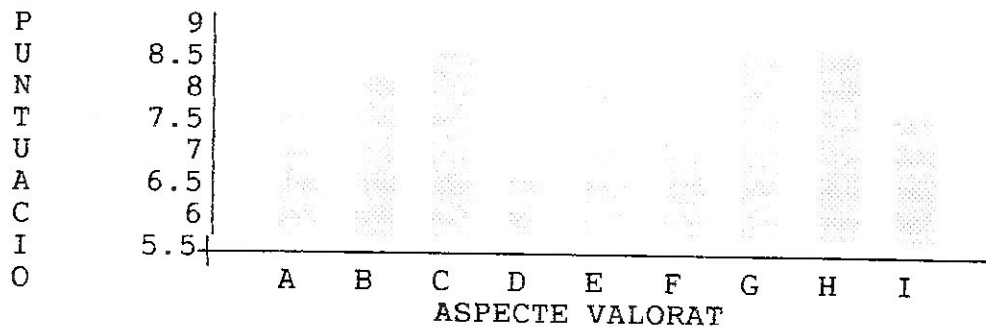
AVALUACIÓ

SEMINARI PERMANENT D'EDUCACIO VISUAL I PLASTICA

I.C.E. de la Universitat de Barcelona

VALORACIO GLOBAL DE LA TROBADA (sobre 10)

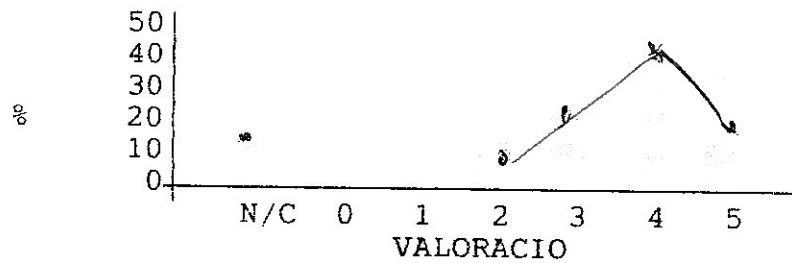
A.-	DINAMICA	7,6
B.-	ESTRUCTURA	7,8
C.-	CONTINGUT	8,3
D.-	HORARI	6,3
E.-	RITME	7,8
F.-	PARTICIPACIO	7,2
G.-	ORGANITZACIO	8,6
H.-	AMBIENTACIO	8,4
I.-	DIFUSIO	7,6

SEMINARI PERMANENT D'EDUCACIO VISUAL I PLASTICA
I.C.E. de la Universitat de Barcelona

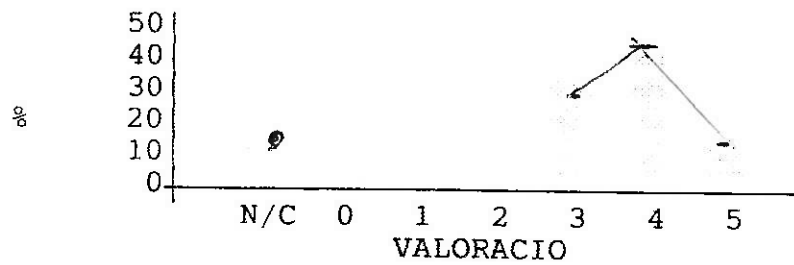
DINAMICA

N/C	0	1	2	3	4	5
13 %	0 %	0 %	6 %	21 %	45 %	15 %

ESTRUCTURA

N/C	0	1	2	3	4	5
15 %	0 %	0 %	0 %	26 %	45 %	15 %

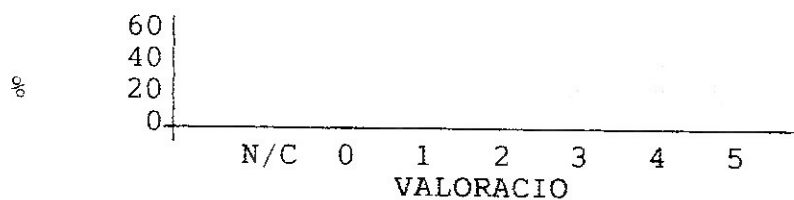

SEMINARI PERMANENT D'EDUCACIO VISUAL I PLASTICA

I.C.È. de la Universitat de Barcelona

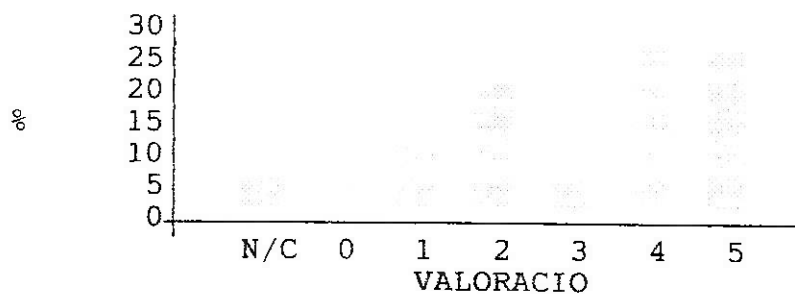
CONTINGUT

N/C	0	1	2	3	4	5
0 %	0 %	0 %	2 %	15 %	51 %	32 %

HORARI

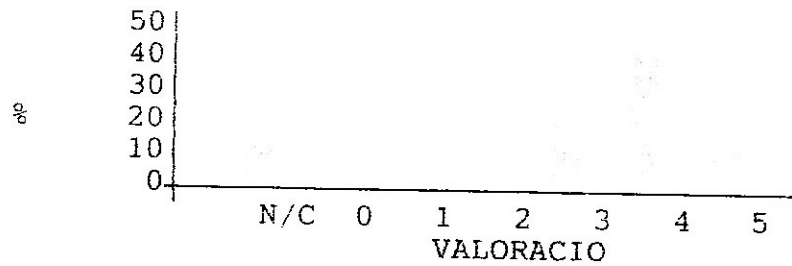
N/C	0	1	2	3	4	5
4 %	9 %	9 %	21 %	6 %	26 %	26 %

SEMINARI PERMANENT D'EDUCACIO VISUAL I PLASTICA
I.C.E. de la Universitat de Barcelona

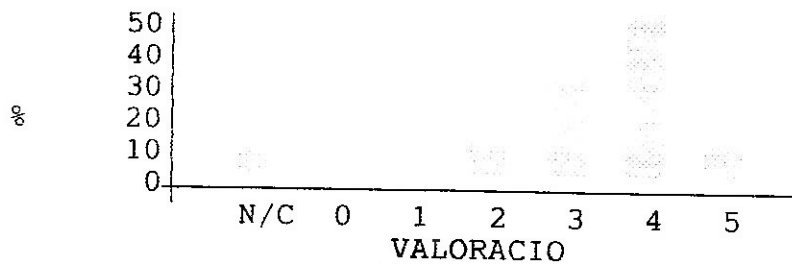
RITME

N/C	0	1	2	3	4	5
15 %	0 %	0 %	2 %	23 %	45 %	15 %

PARTICIPACIO

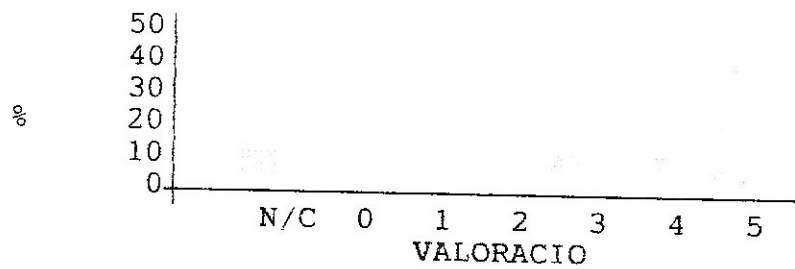
N/C	0	1	2	3	4	5
9 %	0 %	2 %	6 %	28 %	47 %	9 %

SEMINARI PERMANENT D'EDUCACIO VISUAL I PLASTICA
I.C.E. de la Universitat de Barcelona

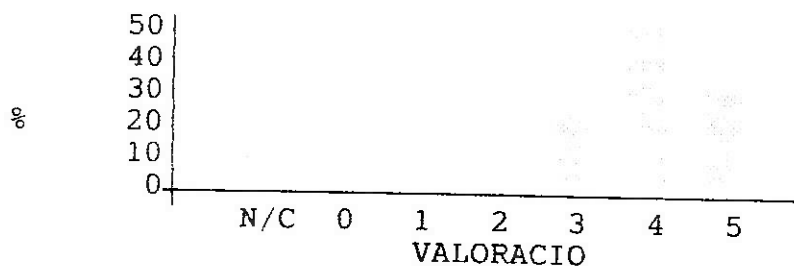
ORGANITZACIO

N/C	0	1	2	3	4	5
6 %	0 %	0 %	0 %	13 %	43 %	38 %

AMBIENTACIO

N/C	0	1	2	3	4	5
9 %	0 %	0 %	0 %	17 %	47 %	28 %

SEMINARI PERMANENT D'EDUCACIO VISUAL I PLASTICA

I.C.E. de la Universitat de Barcelona

DIFUSIO

N/C	0	1	2	3	4	5
19 %	0 %	0 %	9 %	17 %	38 %	17 %

